

УДК 378:373.2.011.3-051:808.5-027.561
DOI 10.32782/2412-9208-2024-3-290-299

**PEDAGOGICAL SUPPORT OF PROFESSIONAL AND SPEECH
CULTURE FORMATION OF FUTURE SPECIALISTS
OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ В МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Olena TRYFONOVA,
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
V.O. Sukhomlynsky Mykolaiv
National University
24, Nikolsky Str., Mykolaiv,
54001, Ukraine

Олена ТРИФОНОВА,
докторка педагогічних наук,
професорка,
Миколаївський національний
університет
імені В.О. Сухомлинського
24, вул. Нікольська, м. Миколаїв,
54001, Україна

5lenatrifonova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7899-3714>

ABSTRACT

In the conditions of the modern market economy, the skill of a specialist is determined not only by the general and professional competencies a person has developed, but also by professional and speech culture, which is an integral indicator of general culture. This is especially important for the profession of a preschool teacher who teaches and brings children up. Professional and speech culture indicates a readiness to constantly improve one's knowledge, ability to work with children with different educational needs, ethnic characteristics, and to establish contacts with parents, colleagues, and other teachers. The article highlights the scientists' understanding of the concept «support», and in particular «speech and pedagogical support», «communicative and speech support of training of future teachers», «psychological and pedagogical support of future teachers of preschool educational institutions». The results of the survey of applicants for the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 012 Preschool Education have been outlined. They generally showed the understanding of the important role of professional and speech culture in further pedagogical activity. It has been emphasized that pedagogical support of professional and speech culture formation of future specialists of preschool educational institutions is a multifaceted process of interaction. It includes assistance, consultation, mentoring, support of applicants in acquiring professional competencies, solving professional and pedagogical situations and problems, sharing experiences, monitoring, identifying internal resources for further professional and personal self-development, stimulating professionally oriented communicative and speech activity. The principles (professional motivation, systematicity, creativity and practical orientation, reflection, the relationship between the sensual and the rational in learning, nationality, speech

activity) and the content of the implementation of support of professional and speech culture formation of future preschool teachers (interactive learning platforms, communication in online groups, individual support consultations for a student in preparation for independent work, practical classes; role-playing games, joint work on projects, communication trainings) have been described.

Key words: professional and speech culture, future specialists of preschool education, pedagogical support, principles, professional competencies, professionally oriented communicative and speech activity.

Вступ. В умовах сучасної ринкової економіки майстерність фахівця визначається не лише сформованими в нього загальними і професійними компетентностями, а насамперед умінням спілкуватися, володіти технікою мовлення, безконфліктно вирішувати проблеми, взаємодіяти з іншими комунікантами, виявляти емпатію. Особливого значення це набуває для професії педагога, зокрема вихователя закладу дошкільної освіти, який навчає та виховує дітей. Вихователь є зразком для дитини, мовним авторитетом, який виконує функцію «соціального агента» (Т. Парсонс), обов'язок якого організувати творчу діалогічну взаємодію. Для того, щоб ефективно реалізувати трудові функції, фахові компетентності, визначені Професійними стандартами «Вихователь закладу дошкільної освіти» (№ 755-21 від 19 жовтня 2021 р.), «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (№ 620-21 від 28 вересня 2021 р.), в майбутнього фахівця дошкільної освіти повинна бути сформована професійно-мовленнева культура, що є невід'ємним показником його загальної культури, свідчить про готовність постійно вдосконалювати свої професійні й мовленнєві навички, вміння працювати з дітьми з різними освітніми потребами, етнічними особливостями, налагоджувати контакти з батьками, колегами, іншими педагогами. Вважаємо, що професійно-мовленнева культура виступає чинником успішної професійної діяльності в освітньому просторі.

Проблема професійно-мовленнєвої культури педагогів досить широко презентується в наукових розвідках українських учених. Зокрема досліджено: культуру мови і мовлення (В. Авраменко, Н. Бабиц, І. Вихованець, О. Горошкіна, І. Дроздова, С. Єрмоленко, Л. Мацько, О. Олійник, М. Пентиліук, О. Пономарів, Л. Струганець та ін.), професійно-мовленнєву культуру майбутніх педагогів (Ж. Горіна, К. Клімова, О. Курило, Т. Окуневич, Л. Прокопович, Т. Симоненко та ін.), професійно-мовленнєву готовність майбутніх вихователів (А. Богущ, Т. Котик, І. Луценко, Л. Савченко, О. Степанова), окремі ознаки професійно-мовленнєвої культури, як-от: увізнення мовлення майбутніх вихователів (Т. Маркотенко, Ю. Руденко), збагачення словника вихователів фразеологізмами (І. Мисан). Науковцями визначено термінологічний апарат, якості, обґрунтовано принципи, методи формування професійно-мовленнєвої культури.

Методи та методики дослідження. З метою обґрунтування педагогічного супроводу формування професійно-мовленнєвої культури в майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі їхньої фахової підготовки в закладах вищої освіти використовувалися теоретичні – вивчення, аналіз, узагальнення наукових розвідок, емпіричні – анкетування здобувачів щодо розуміння ними ролі професійно-мовленнєвої культури в подальшій педагогічній діяльності.

Результати та дискусії. Провідне завдання закладу вищої освіти – підготувати гармонійно розвиненого конкурентоспроможного фахівця, який успішно реалізує свої трудові функціональні обов'язки у професійній діяльності і здатний гнучко реагувати на виклики сьогодення, особливо в умовах воєнного стану в Україні. Критерієм готовності до професійної діяльності є сформована професійно-мовленнєва культура, що зокрема передбачає володіння літературною українською мовою, стратегіями і тактиками здійснення комунікації у відносинах «вихователь - діти», «вихователь - колеги», «вихователь - батьки», «вихователь - директор». Професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти», зокрема визначено такі трудові функції: *А Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу* (A2.1.31 Норми та стилі літературної української мови, використання усного та писемного мовлення; A2.1.32 Законорічності становлення і розвитку мовленнєвої діяльності дітей раннього та дошкільного віку; A2.1.33 Наукові основи розвитку мовлення здобувачів освіти), *В Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу* (B2.1.31 Основи теорії соціальної та професійної комунікації; B2.1.32 Знання технік ефективної комунікації та ведення переговорів, командної роботи тощо) [3], яких повинен набути майбутній фахівець у процесі здобуття вищої освіти.

Імпонує визначення культури мовлення майбутніх педагогів-вихователів О. Степановою, яка розуміє цей феномен як соціопедагогічний, що має властивість використовувати мовні засоби (лексичні, граматичні, фонетичні та ін.) у різних умовах спілкування щодо мети і змісту мовлення для взаєморозуміння з дітьми дошкільного віку та їхніми батьками [5, с. 219]. У структурі цього феномена авторка виокремлює такі чотири компоненти: ціннісно-мотиваційний, змістовий, емоційний та оперативний.

Упродовж останніх років широко висвітлюється проблема супроводу в освітній галузі (І. Бех, А. Богуш, Е. Гуцало, В. Квас, О. Кисельова, О. Ковшар, О. Кононко, І. Краснощок, М. Мушкевич, Ю. Руденко, І. Печенко, О. Трифонова та ін.). Учені по різному визначають його види, завдання, структуру, зміст, функції. Цей феномен розуміється як супровід когось, чогось і відбивається в таких поняттях: «допомога», «підтримка», «забезпечення», «опіка», «патронаж», «взаємодія», «консультування».

Розглянемо лише деякі види супроводу, що є дотичними до окресленої нами проблеми. Так, А. Богуш визначає методично-мовленнєвий супровід як систему засобів, методів, прийомів, методичних технологій та лінгводидактичних умов, спрямованих на ефективне формування в майбутніх вихователів комунікативно-мовленнєвої компетенції. Центральним ядром означеного супроводу, як зауважує вчена, є студент, його самостійна робота за розробленим навігатором [1, с. 267]. Мовленнєво-педагогічний супровід А. Богуш трактує як створення психолого-педагогічних умов для взаємодії мовців у процесі спілкування у відповідному мовленнєвому середовищі, яке протікає на емоційно-позитивному тлі взаємодовіри, взаєморозуміння, що забезпечує ефективний розвиток мовлення [2, с. 21]. Комунікативно-мовленнєвий супровід підготовки майбутніх вихователів, за вченою, це «багатокомпонентне поняття, яке обіймає взаємопов'язаний цикл психолого-педагогічних, мовознавчих та фахових методичних дисциплін, спрямованих на розвиток і формування професійного українського мовлення майбутніх фахівців і вихователів з урахуванням мовної специфіки регіону та мовленнєвого середовища закладу дошкільної освіти» [2, с. 22]. Погоджуємось із Л. Березовською, що психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів ЗДО можливо реалізувати, використовуючи такі види педагогічного впливу:

- супровід-співробітництво – передбачає спільне із викладачем планування діяльності, аналіз, співтворчість, рефлексія; вимагає дій, необхідних для подальшого самостійного вирішення проблем, відповідальності у прийнятті рішень, творчості, прояву індивідуальних якостей;
- супровід-ініціювання – створення сприятливих умов для самостійного вибору дій у вирішенні завдань;
- супровід-запобігання – спрямований на своєчасне виявлення педагогом небажаних дій, обрання адекватного рішення з урахуванням поведінки та діяльності, що допоможе мінімізувати її наслідки для розвитку і виховання. Розроблений педагогом алгоритм дій, як слушно зауважує вчена, допоможе студентам розібратися в сутності проблеми, обрати найбільш оптимальні варіанти її вирішення, стимулювати до виконання завдання самостійного прийняття рішення [4, с. 82].

Результати анкетування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта засвідчили їхнє розуміння важливої ролі професійно-мовленнєвої культури в подальшій педагогічній діяльності. Водночас трактування поняття «професійно-мовленнєва культура» виявилось неоднозначним. Зокрема, у відповідях реципієнтів було визначено означене поняття як інтегративну якість особистості, що є частиною загальної професійної культури вихователя, в якій називалися такі складові: «це знання всіх норм сучасної української мови» (48 %), «дотримання мовленнєвого етикету» (68 %),

«культура спілкування з колегами, дітьми, батьками» (42 %), «багатий словниковий запас» (88 %), «толерантне ставлення до колег і дітей» (54 %), «адекватне вміння користуватися мовними й немовними засобами мови» (22 %), «володіння різними стилями й жанрами мови» (6 %), «вміння дискутувати» (4 %). На жаль, ніхто зі здобувачів не зазначив володіння нормами письмового мовлення, оскільки майбутньому фахівцеві дошкільної освіти необхідно вміти оформлювати документацію, освітні проекти, конспекти занять тощо.

Також більшість здобувачів зауважили, що обмаль часу приділяють удосконаленню професійно-мовленнєвої культури, хоча й потребують цього. Зокрема було зазначено «недостатньо повний словниковий запас і не лише в царині майбутньої професії» (12 %), «недосконале володіння засобами виразності мови», «відсутність тропів у власному мовленні» (32 %), «не використання фразеологізмів, прислів'їв» (46 %), «недостатньо емоційне мовлення» (6 %). Крім того на уточнювальне запитання «Які літературні норми української мови викликають у вашому мовленні певні труднощі?» переважна більшість майбутніх вихователів зазначили акцентуаційні та стилістичні.

Педагогічний супровід у формуванні професійно-мовленнєвої культури в майбутніх фахівців дошкільної освіти розуміємо як багатоаспектний процес взаємодії – допомоги, консультації, наставництва, підтримки здобувачів у здобутті професійних компетентностей, розв'язанні професійно-педагогічних ситуацій, проблем, обміну досвідом, моніторингу, виявленні внутрішніх ресурсів для подальшого професійного й особистісного саморозвитку, стимулювання до професійно спрямованої комунікативно-мовленнєвої діяльності.

Принципами реалізації супроводу формування професійно-мовленнєвої культури в майбутніх вихователів дошкільної освіти виступили:

професійної мотивації, що передбачав створення на заняттях такої психолого-педагогічної атмосфери, яка стимулювала бажання майбутніх фахівців дошкільної освіти активно включатись у професійно спрямовану комунікативно-мовленнєву діяльність, у процесі якої поглиблювалися загальні й фахові компетентності. Для цього створювалися різноманітні професійно-педагогічні ситуації (наприклад, «Як налагодити ефективну комунікацію з батьками вихованців», «Як створити безпечне середовище ЗДО в умовах воєнного стану», «Мої пропозиції щодо створення розвивального ігрового середовища в ЗДО», «Організація театралізованої гри в навчанні дітей рідної мови», «Як запобігти професійному вигоранню»);

системності, передбачав наступність цілісного освітнього процесу, коли на кожному новому етапі відбувалося поглиблення й ускладнення завдань професійно-педагогічної освіти майбутніх фахівців; взаємодію всіх учасників освітнього процесу в комплексі й поза ним у продуктив-

ній співпраці, що забезпечувало відповідний рівень особистісного зростання професійно-мовленнєвої культури;

творчості і практичної спрямованості, що передбачало добір текстів професійної тематики, коло ситуацій спілкування, види мовленнєвої діяльності, до яких повинен бути підготовлений майбутній фахівець дошкільної освіти. На практичних заняттях студенти виконували вправи, завдання (наприклад, придумати казку «Країна музичних інструментів» для дітей передшкільного віку; показати немовними засобами виразності певного літературного персонажа; написати розповідь-пояснення фразеологізму; створити лепбук «Як я дбаю про здоров'я», «Українські обрядові пісні»; розробити пам'ятку для батьків «Готуємо дитину до школи» в інфографіці); проводили цикл занять із розвитку мовлення дітей в кожній віковій групі;

рефлексії, що є надзвичайно важливим у професійному розвитку, тому на кожному занятті створювалась атмосфера довіри й підтримки, що дозволяло майбутнім фахівцям дошкільної освіти відкрито обговорювати свої досягнення та труднощі, аналізувати та оцінювати власну діяльність, ділитися досвідом. Студентам пропонувалося робити відеозаписи зімітованих занять із різних освітніх напрямів із подальшим переглядом і аналізом, наприклад: «Що можна покращити?», «Які методи і прийоми краще застосувати для досягнення мети?», «Чи були допущені мовленнєві огріхи?», «Який темп мовлення краще застосовувати на різних етапах заняття?» тощо;

взаємозв'язку чуттєвого й раціонального в навчанні, оскільки в засвоєнні освітніх компонент важливу роль відіграють чуттєвий досвід (для цього повинні бути розвинені всі засоби сприйняття – слуховий, зоровий, емоційний), раціональний досвід (логічне критичне мислення, аналіз, синтез), завдяки яким краще запам'ятовується й узагальнюється подана інформація;

мовленнєвої активності, що передбачав активну міжособистісну й соціальну взаємодію під час дискусій, рольових ігор, вирішення проблемних запитань, професійних ситуацій, у процесі яких студенти обмінювалися думками, висловлювали свої ідеї та аргументи, вдосконалювали навички професійного мовлення.

З метою ефективного формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх вихователів розроблено зміст педагогічного супроводу: насамперед зазначено інтерактивні платформи для навчання, спілкування в онлайн-групах, вебінари, індивідуальні консультації-супроводження студента в підготовці до самостійної роботи, практичних занять; рольові ігри, спільна робота над проєктами, комунікативні тренінги.

Інтерактивні платформи для навчання. Студентам презентували освітні онлайн-платформи («Всеосвіта» <https://vseosvita.ua/>; На

урок <https://naurok.com.ua/>; ЗНО <https://zno.osvita.ua/ukrainian/> та ін.), знайомили з анонсом вебінарів для поглиблення знань із майбутньої професії, ознайомлення з новинками в галузі доквілля тощо; пропонували проходити тести з української мови (для покращення знань із мови й мовлення, оскільки професійне мовлення повинно відповідати нормам сучасної української мови, вимогам культури мови, що власне, є свідченням загальної культури особистості), ознайомлюватися з розробками занять вихователів, інтерактивними технологіями проведення занять (для набуття професійного досвіду, і звісно ж, поповнення професійного словника).

Групові проекти, у процесі виконання яких студенти залучалися до спільного вирішення завдань, дискутували, таким чином відбувалося накопичення фахових знань. Зазначимо, що під час презентацій групових проектів обов'язково зверталася увага на доречне застосування мовних засобів у відповідності до мети висловлювання, володіння загальнонауковою та фаховою лексикою. Наприклад, пропонувалися такі проекти: «Залучаємо дитину до народних ремесел» (з дисципліни «Методика навчання української мови з народознавством»), «Прецедентні тексти у професійній діяльності вихователя» (з дисципліни «Методика формування мовленнєвої особистості дитини дошкільника»). Проілюструємо прикладом.

Завдання до проекту: «Залучаємо дитину до народних ремесел».

Група 1. Завдання: Студентам пропонується оформити виставку (презентацію, альбом) зразків народних українських ремесел (писанкарство, килимарство, ткацтво, плетіння). Описати технологію виготовлення виробів із зазначених видів ремесел.

Група 2. Завдання: дібрати перекази, легенди, вірші, прислів'я і приказки про народні українські ремесла. Розповісти про звичаї та традиції українського народу, пов'язані з означеними видами ремесел.

Група 3. Завдання: розробити дидактичні ігри для дітей старшого дошкільного віку з ознайомлення з народними ремеслами.

Група 4. Завдання: розробити тематичний словничок із теми «Українські народні ремесла» для дітей середнього та передшкільного віку. Оформити тлумачний словник.

Індивідуальні консультації передбачали супровід студента у виконанні ним певних завдань. Коли хтось із студентів не завжди брав участь у дискусіях, призначався час консультації, у процесі якої з'ясовували, що заважає студентові проявляти активність, якщо це було пов'язано з особистісними переживаннями, то пропонувався цикл літератури, корисних вправ на подолання сором'язливості тощо. Наголошували на тому, що в різноманітних сферах комунікації з колегами, викладачами, одногрупниками, та ін. необхідно відчувати емоційне задоволення, стійку потребу в

набутті професійно-комунікативних здібностей, засобів емоційно-вольового впливу на інших мовців, лідерських умінь.

Спілкування в онлайн-групах. Було започатковано щоп'ятниці зустрічі в ZOOM для вдосконалення комунікативних умінь і навичок у віртуальному середовищі. Напередодні студентам пропонувалося в телеграм декілька тем для спілкування, яка тема більше набере голосів, за такою відповідно і спілкувалися. Пропонувалася різна тематика з обраного фаху: «Як стабілізувати емоційний стан дитини в умовах війни», «Традиції святкування Великодня в моїй родині», «Моя найкраща пора року», «Мій улюблений персонаж сучасного мультфільму», «Корисні фрукти для дитини», «Гаджети – користь чи шкода для дитини?» та ін. Обов'язково відбувався відеозапис таких зустрічей для того, щоб кожний учасник мав змогу переглянути й проаналізувати власне мовлення, наявність у ньому професійних термінів, дотримання техніки мовлення, доречне володіння мовними й немовними засобами виразності. Важливо також, що під час таких обговорень дискутували щодо стилів професійно-спрямованого українського мовлення, застосування інтонаційних засобів виразності у професійній діяльності; особливостей фахового мовлення під час спілкування з дітьми різних вікових груп.

Зазначимо, що, акцентуючи увагу на професійно спрямованій комунікативно-мовленнєвій діяльності, передбачали не лише дисципліни лінгводидактичного спрямування, а й інші освітні компоненти. Пріоритетне місце при цьому відводилося освітньому компоненту «Образотворче мистецтво з методикою керівництва».

Завдання 1. Пропонується розглянути та зробити порівняльний опис репродукцій картин українських художників – Петра Левченка «Село взимку», Тетяни Яблонської «У парку», Сергія Шишка «Парк взимку». Зверталася увага на розуміння студентами фахової термінології в галузі мистецтва (жанр, композиція, техніка виконання, засоби вираження експресії, художні матеріали та ін.).

Завдання 2. Запишіть до свого професійного словника визначення понять: *художньо-образне мислення, ейдетична пам'ять, художньо-естетичне сприймання, художній образ, творча уява.*

Висновки. Отже, педагогічний супровід формування професійно-мовленнєвої культури в майбутніх фахівців дошкільної освіти передбачає систематичну й багатосторонню підтримку у здобутті ними вмій і навичок ефективного комунікування у професійному середовищі, розвитку впевненості у власних мовленнєвих здібностях. Особливо в умовах воєнного стану в Україні, коли більшість здобувачів здобувають освіту в онлайн форматі й можуть відчувати емоційні переживання, почуття безпорадності через стресові ситуації, що впливають на їхні мовленнєві здібності, психологічний стан тощо, важливим є створення доброзич-

ливої, безпечної атмосфери для формування психологічної стійкості та здатності успішного комунікування. Професійно-мовленнєва культура майбутніх вихователів дошкільної освіти передбачає комплекс набутих національно-культурних, професійних та особистісних якостей, це не лише здобуті здобувачем фахові компетентності (вміння створювати сприятливу атмосферу в закладі дошкільної освіти, реалізовувати на практиці інноваційні технології, розуміти психологічний розвиток дитини та ін.), а насамперед його ціннісні орієнтації, ставлення до дітей, дотримання морально-етичної поведінки у взаємодії з дітьми, їхніми батьками, колегами; готовність до професійно-мовленнєвої діяльності.

Література

1. Богуш А. Вибрані науково-педагогічні статті. Упоряд. Л. В. Калуська /За заг. ред. А. М. Богуш. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 304 с.
2. Комунікативно-мовленнєвий супровід становлення українськомовної особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти півдня України: навч. посіб. А. М. Богуш, О. С. Трифонова, О. І. Кисельова / Під аґ. ред. А. М. Богуш. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2013. 241 с.
3. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти». Київ, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
4. Психолого-педагогічний супровід формування професійно методичної спрямованості особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти: колект. моногр. А. М. Богуш, Л. І. Березовська, С. В. Діхтяренко, Н. В. Маліновська, Р. Г. Найда / За заг. і наук. ред. дійсного члена НАПН України, доктора педагогічних наук, професора А. М. Богуш. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 296 с.
5. Степанова О. І. Розвиток мовленнєвої культури як основа професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. Випуск 57. С. 217–220.

References

1. Bohush, A. (2019). Vybrani naukovo-pedahohichni statti [Selected scientific and pedagogical articles]. Upor. Kaluska L.V. Za zah. red. Bohush A. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky. 304 p. [in Ukrainian].
2. Komunikatyvno-movlennievyyi suprovod stanovlennia ukrajinomovnoii osobystosti maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity pivdnia Ukrainy [Communicative and Speech Support for the Formation of Ukrainian-Speaking Personality of Future Specialists of Preschool Education in the South of Ukraine]. (2013). Navch. posib. Bohush A. M., Tryfonova O. S., Kyselova O. I. Pid zah. red. Bohush A. M. Odesa: Publishing House TOV «Leradruck». 241 p. [in Ukrainian].
3. Profesiyniy standart «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity». [Professional standard «Preschool teacher»]. (2021). Kyiv. [in Ukrainian].
4. Psykholoho-pedahohichniy suprovod formuvannya profesiino metodychnoy spryamovanosti osobystosti masbutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Psychological and pedagogical support of the formation of professional and methodological orientation of the personality of future specialists in preschool education]. (2023). Kolektyvna monohrafiia [collective monograph]. Bohush A. M., Berezovska L. I., Dikhtyarenko S. V., Malinovska N. V., Nayda R. H. Za zah. i nauk. red. Diisnoho chlena NAPN Ukrainy,

doktora pedahohichnykh nauk, profesora Bohush A. Ivano-Frankivsk: NAIR. 296 p. [in Ukrainian].

5. Stepanova, O. I. (2015). Rozvytok movlennievoi kultury yak osnova profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv DNZ. [Development of Speech Culture as a Basis for Professional Training of Future Preschool Teachers]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» – Scientific Notes of the National University of «Ostroh Academ»y*. Serii «Filolohichna». Vypusk 57. P. 217–220. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

В умовах сучасної ринкової економіки майстерність фахівця визначається не лише сформованими в нього загальними і фаховими компетентностями, а й професійно-мовленнєвою культурою, що є невід'ємним показником загальної культури. Особливого значення це набуває для професії вихователя закладу дошкільної освіти, який навчає та виховує дітей. Професійно-мовленнєва культура свідчить про готовність постійно вдосконалювати свої знання, вміння працювати з дітьми з різними освітніми потребами, етнічними особливостями, налагоджувати контакти з батьками, колегами, іншими педагогами. У статті висвітлено розуміння вченими поняття «супровід», зокрема «мовленнєво-педагогічний супровід, «комунікативно-мовленнєвий супровід підготовки майбутніх вихователів», «психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів ЗДО». Окреслено результати анкетування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, які загалом засвідчили їхнє розуміння важливої ролі професійно-мовленнєвої культури в подальшій педагогічній діяльності. Наголошено на тому, що педагогічний супровід у формуванні професійно-мовленнєвої культури в майбутніх фахівців дошкільної освіти – це багатоаспектний процес взаємодії – допомоги, консультації, наставництва, підтримки здобувачів у здобутті фахових компетентностей, розв'язанні професійно-педагогічних ситуацій, проблем, обміну досвідом, моніторингу, виявленні внутрішніх ресурсів для подальшого професійного й особистісного саморозвитку, стимулювання до професійно спрямованої комунікативно-мовленнєвої діяльності. Описано принципи (професійної мотивації, системності, творчості і практичної спрямованості, рефлексії, взаємозв'язку чуттєвого й раціонального в навчанні, народності, мовленнєвої активності) та зміст реалізації супроводу формування професійно-мовленнєвої культури в майбутніх вихователів дошкільної освіти (інтерактивні платформи для навчання, спілкування в онлайн-групах, індивідуальні консультації-супроводження студента в підготовці до самостійної роботи, практичних занять; рольові ігри, спільна робота над проектами, комунікативні тренінги).

Ключові слова: професійно-мовленнєва культура, майбутні фахівці дошкільної освіти, педагогічний супровід, принципи, фахові компетентності, професійно спрямована комунікативно-мовленнєва діяльність.